

compagnie, under namn af de nya Fabierna; där han sjelf vill tjena som simpel soldat. Mellan linietrupparna och milicen råder föga godt förstånd, i anseende till afunden mellan Gugl, Pepo och Carascosa.

Frankrike. Kamrarnas öppnande d. 19 Dec. var högtidligare än vanligt. Hertiginnan af Angoulême var närvarande. — Pairenas Kammarer valde d. 20 sina embetsmän och ajournerade sig till d. 22, då den unga Hert. af Valmy tog inträde som Pair och Grefve Lanjuinais framlade en motion, som ytterligare skulle utvecklas. D. 20 sammanträdde äfven de deputerade, under presidium af sin äldsta ledamot, Anglés. Antalet var 260, kvaraf 100 satte sig till höger, 64 i högra och 46 i venstra centren. Bureauerne bildades genom lottning och följande dagen begyntes med granskning af de nya Deputerades Fullmagter, hvarmed fortfarande, under stöj och buller, följande dagen. De antiliberala Deputerade hålla täta sammankomster, men de liberales hos Lafitte och Ternaux synas vara instälde. — Denne senare har, som man vet, varit öfverlupen af Ministrarnes agenter, som försökt öppna underhandling med honom; men han har gjort en ända derpå genom den öppna förklaring, att han lika litet är ultra-royalist som ultra-liberal, och att, om icke den nuvarande vallagens återkallande lägges till grund för underhandlingarne, vore de alldeles öfverflödiga. Ministären måtte således vara i förlägenhet, då den icke kan umbära båda partierne och då högra och vänstra centren, jemte den ministeriella phalangen, icke äro tillräckliga, att försäkra om pluraliteten. Sedan underhandlingarna med de moderata liberala misslyckats, afgick den 10 November en Courier till Villèle, som genast rådslög med sina vänner och anhängare och den 23 ankom till Paris. Han begynte med att fordra tre Ministerposter, en för sig, en för Corbières och en för annan person af ännu märkvärdigare grundsatser. Detta afslogs och man beslöt, att hvarken öka eller förändra Ministären, men att, efter omständigheterna så fordrade, sjelf sätta sig i spetsen för Royalistiska partiet och till och med förekomma högra sidan i de mått och steg, den anser nyttiga för landet, alldenstund deras pluralitet består af förståndigt folk och man hoppas öfverrösta några och tretio öfverspända hufvuden. — Chateaubriand har åter visat sig i de ministeriella salongerna, för första gången sedan 1815, och freden emellan honom och Ministrarne är fullkomlig. Det talas mycket om en närmare förbindelse mellan Franska och Spanska regeringarne. Många

Franska statsmän tro nu, att tiden är ganska gynnaude, att förskaffa Frankrike den ställning, som det under Wienska congressen 1814 sträfvade att intaga, men hvarifrån det hindrades genom den olyckliga epoken 1815.

China. Den afledne Kejsaren anställde förlidne vår examen med sin fjortonårige yngsta son och blef ond, då han fann, att Prinsen icke kunde göra vers; hvarföre ock hans Lärare genast afstalles.

Amerika. Förenta Staternas President har öppnat Congressen med ett långt tal, innehållande en framställning af Statens belägenhet.

Det tyckes, som Boyer verkligen har för afsigt att underlägga sig äfven den nya republiken, f. d. Christophs rike.

Ryssland. Den nya forvagns-inrättningen emellan Petersburg och Moscau är verkställd och lofvar all önskelig framgång.

Anmälan.

Som flere af Södermalms Invånare yttrat sin önskan, att begagna de gymnastiska öfningarne, i fall en inrättning derstädes blefve föranstaltad; hälst det å Norrmalm belägne Central-Institut är för afläget för dem; så har jag beslutit att ofördröjeligen besörja en dylik inrättning; och komma öfningarne att gå under min ledning och mitt ansvar. Den som vill begagna dessa öfningar behagade anteckna sitt namn å den Lista, som finnes islagd på Deleens & Comp. Boklåda vid Stora Nygatan, och skola öfningarne börja den 15 uti innevarande månad, så framt de antecknades antal blir så stort, att deras tillskott svarar emot den summa, som åtgår för att betäcka de första nödvändiga utgifterna för Inrättningen. Stället dertill skall framdeles i denna Tidning uppgifvas. Stockholm den 5 Januarii 1821.

LING.

På den nu begynda årgång af denna tidning, som utkommer alla Måndagar och Thorsdagar, kan prenumereras här i staden i Deléen et C:s bokhandel med 6 R:d b:co, och i landsorterna på alla Post-Contor.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

STOCKHOLMS COURIER

Thorsdagen den 11 Januarii.

Sine ira, studio et metu.

NÄRINGSFRIHET.

(Forts. och slut fr. N:o 107).

För att häfva en sålunda tillkommen lag, fordras helt andra utvägar, än den, som Stockholms Borgare-societeter föreställt sig. Ett kontrakt imellan enskilda personer, fastställt af Konungamakten, kan hvarken af denna makt eller någondera kontrahenten ensam uphäfvas; det består, till dess begge kontrahenterne åsämjas om dess uphörande. Ej mindre kraft och giltighet måste ett kontrakt imellan Riks-stånd hafva, sedan det af Konungen blifvit blifvit bekräftadt. E. K. M. har då ej kunnat meddela det af oftänämnde corporationer sökte uphäfvande af 1810 års lag, hvars bestånd, så vidt den rörer näringsfriheten, aldraminst kan upoffras af de fäderneslandets representanter, som påyrkat den och köpt den med kännbara upoffringar.

Också har E. K. M. icke gifvit de sökande corporationerna något, följaktligen ej heller något gynnande svar. Men vederbörande embetsverk hafva tilltrött sig desto mera — och detta är det märkvärdiga i lagskipningens historia. De hafva tillåtit sig att lemna utan afseende en lag, som E. K. M. sjelf, äfven med bifall af Riks-ståndens pluralitet, så länge ett enda Stånds bifall felar, ej kan ändra. De handla,

såsom om 1810 års concessioner aldrig funnes, och följa utan åtskillnad de förut gällande skråförfattningar. Näringsfriheten finnes i Konungs och Ständers beslut; men Konungens och Statens Embetsmän hindra den att komma någon näringsidkare till godo. Detta samma Commerce-Collegium, som, uti underdånigt utlåtande öfver den Stockholmska ansökningen år 1812, i de mest bestämda ord förklarade, att genom 1810 års concessioner alla skråprivilegier i sjelfva verket voro afskaffade och fullkomlig näringsfrihet införd, fastställer nu öfver mig ett utslag, hvarigenom mig förmenas att betjena allmänheten med böckers inbindande, och handlar härutinnan tvifvelsutän i enlighet med hvad hittills alltjemnt i dylika frågor skett, liksom kunde detta Collegium på eget bevåg bibehålla skråförfattningarne, ehuru afskaffade af den lagstiftande makten.

Denna beskyllning synes svår. Men jag har icke sagt ett ord, för hvilket jag ej underkastar mig den strängaste ansvarighet. De från trycket år 1812 utgifna handlingarna i den omtalade ansökningsfrågan måste i hufvudskrifter finnas uti E. K. M:s Handels- och Financé-Expedition, och tjena till bestyrkande af hvad jag i denna fråga anfört. Jag är skyldig min Konung och mig sjelf sanningen; och jag har sagt den, visserligen med skonsamhet,

i stället för öfverdrift. Jag är stolt öfver mitt fädernesland och har i min ringa mån lidit något för dess tjenst, såsom min pligt fordrat och mina förmän i krigstjensten vitsordat. Men jag bäfvar att lefva i detta land, den stund der skulle stiftas lagar, som vore kraftlösa mot ett godtycke, hvilket vägrade att efterlefva dem.

Då jag nu tror mig lefva under en sådan lag, som tillåter mig att söka bärgning för mig, min hustru och mina tre barn genom utlöfning af det handtverk, jag förstår, utan att bero af en skrålådas godfinnande, som för mitt inträde skulle döma mig till ett mästestyckes förfärdigande och öfriga omkostnader, till högre belopp än värdet af allt hvad jag äger; kan jag ej misströsta, att hos E. K. M. finna ett nådigt behjertande af min ställning, såsom klagande öfver Embetsmyndigheters beslut, hvarigenom begagnandet af en sådan lagens tillåtelse blifvit mig förvägradt; jag undan drager mig icke utgörandet af någon borgelig tunga och upgifver mig genast att taxeras till all den beskattning, som min handtering bör åläggas, så snart det beslut är uphäfvet, hvaröfver jag i underdånighet klagat.

Härom anhåller jag underdånigst, och utbeder mig derjemte den Nåden, att få med underdåniga påminnelser bemöta de förklaringar och utlåtanden, som öfver dessa underdåniga besvär blifva infortrade.

Med djupaste undersåtliga vördnad, nit och trohet framhärdar

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Eder Kongl. Maj:ts

underd. tropligaste
undersåte

CLAES ADAM LINK.

Bland bilagorne till denna skrift meddelas vi en, som torde för mången innehålla något nytt.

"Uppgift på hvad som vanligtvis åtgår till ett Bokbindare-mästestycke och omkostnaderna dervid."

"Ett exemplar af *Svecia antiqua et hodierna* eller det så kallade *Svecia-verket*. En quarto-bibel uti exemplar. En postilla. En grofstils Psalmbok tillika med Evang. bok uti exemplar kostar tillsammans, enligt närlagde räkningar, banco 56 R:d och 28 sk. Vid hvarje mästestyckes förfärdigande kommer 2:ne mästare hvarje dag (hvilka kallas Skådemästare) för att beskåda de stycken, som är under arbete. Sedan de då tagit en *frukost*, går de sina färde och kommer icke åter förr än sent på aftonen, ungefär vid den tiden, då Styckmästaren tänker sluta att arbeta för dagen. Dagen derpå kommer 2:ne andra i samma ändamål, och taras på det viset om, tills stycket blir färdigt, hvartill vanligt åtgår *sex veckor*, så framt man skall göra det på ensam hand. Om man nu antar sex veckor och sex arbetsdagar i veckan, som gör trettiosex dagar. Räknar man nu frukosten och afton endast till $1\frac{1}{2}$ R:d banco om dagen, gör det 48 R:d banco. När nu stycket är så när, att det skall aftryckas med stämplor, skall det vara en större traktering (som kallas *Stempel-drunkel*) som man kan taga till 10 R:d banco. Sedan det då är alldeles färdigt, skall det vanliga *mäster-balaset* hållas, då stycket skall upvisas för embetet, och får man plikta 3, 4, 5 å 6 R:d banco till lådan, estersom stycket finnes vara mer och mindre godt." (Måne man pliktar mer, ju bättre det är, eller tvertom?) "utom den vanliga *afgiften till lådan*, som man minst kan taga med *äsknings-penningar* till 10 R:d banco. *Mästare-måltiden*, som vanligen accorderas efter antal af personer, som kommer, och betalas med $1\frac{1}{2}$ R:d banco utoom bålarne, och har Mästare

nu på sednare åren betalt för en måltid på källaren med 66 R:d 32 sk. b:co, på Djurgården med 65 R:d 16 sk. samma mynt, enligt med Bokbindare-mästares egen sägen, och hvilket Källaremästare kunna intyga. Om man nu räknar de materialer, som åtgå till nämnde stycke, neml. marekäng, halfskinn, äkta guld, papp m. m., endast till 13 R:d b:co, kostar ett bokbindare-mästerstycke in alles det aldraminsta 190 R:d 12 sk., utom *borgare-eden*, som går till 30 R:d b:co med diverse små utgifter, som ej så noga kan specificeras, summa 220 R:d 12 sk. b:co. Detta är det aldraminsta, man kan påräkna, för att blifva Bokbindare-skrå-mästare. Jag har nu ändå icke velat räkna en liten lagsamling, som en del varit ålagde att binda, och är man då gift och har som jag, 5:ne små barn, hustru och en 70 års gammal sjuklig Svärfar att försörja, blir det ändå mera tungt och omöjligt; ty på de 6 veckor, som man arbetar på stycket, kan man ej förtjena till en kaka bröd, och när så dyrt stycke blir färdigt, händer det, att man icke får någon köpare dertill på år och dag. Stockholm den 28 December 1820.

CLAES AD. LINK.
Hof-Bokbindare.

Riktigheten af denna upgift intygar och besannar undertecknad

JOH. Å. FRODELL.
f. d. Bokbindaremästare.

Kort öfversigt af det förlidna årets historia.

(Forts. fr. N:o 105.)

Portugal är den tredje staten, som under året revolutionerat sig. Det är märkvärdigt, att de stater, om hvilka man vid sistlidne års början trodde sig icke få något att säga, oförtöfvadt begynt fylla ny-

hetspappären, då deremot den, som då nästan ensam utgjorde ämnet för alla berättelser, alla betraktelser, numera nästan försvunnit ur tidningarna. Då Frankrike, sedan tretio år de politiska märkvärdigheternas skådeplats, fallit nästan i glömska, har ett Portugal, som vi trodde snart aldeles försvinna ur Europas annaler, begynt fästa en allmän upmärksamhet.

Vi hafve sett, att Neapel saknade, hvad Spanien ägde, till sin revolutions befästade, neraligen en redan gifven constitution. Men Portugal saknade icke blott en sådan, utan ock det hafvudsakligaste, som de båda ägde, nemligen monark inom sig. Detta är oberäkneligt viktigt. Då monarken blifvit öfvertygad om sitt folks behof och önsknings och gjort, hvad han alltid måste göra efter en sådan öfvertygelse, förenat sig med folket, så återstår för reformens fiender, vare sig inhemska eller utländska, icke en hundraedel af alla de prenter, som kunna finnas, i fall monarken, i alla afseenden skild ifrån sitt folk, icke hinnes af dess röst, utan kan omgifvas endast af dem, som hafva ett motsatt interesse. Det vore underligt, om denna röst kan, lika öfvertygande och oförfalskad, höras tvärtöfver Atlantiska hafvet, som monarken skulle kunnat förnimma den inom sitt, af ett entusiastiskt folk omringade, palats. Portugals revolutions-historia skulle nu kunna blifva den samma som Nederländernas. Redan det smala Messina-sundet var ju nära att bereda detta öde åt Sicilien. Sådana revolutioner blifva gärna olyckliga, eller verkliga revolutioner, i den bemärkelse man hittills tagit ordet. De lyckliga, lugna och snabba reformerna äro möjliga blott derigenom, att folket har sin monark till hands och kan sätta honom sjelf i spetsen derför. Omkring en på afstånd vistande monark kunna samlas så många personer, hvilkas oförstånd

eller egennyttja bemödar sig att i falsk dag framställa allt för honom.

Portugal synes icke hafva blifvit något föremål för Troppauska congressens öfverläggningar. Man måtte icke anse dess revolution farlig, då monarken icke är med deri, eller vill man öfverlemna dess hämmande åt honom, så snart han fattat sitt beslut, hvilket man afvaktar, och åt England, som har ett särskildt interesse vid Portugals bibehållande i dess gamla obetydlighets-tillstånd.

Portugals revolution är mera militärisk än de två andra, och detta måste så blifva. Statens fysiska styrka var den enda, som kunde utföra verket och måste bibehålla magten, då all annan magt var upplöst. Annorlunda var det i Spanien och Neapel, där militära magten agerade blott tills Konungen tagit sitt parti. Då detta skett, var staten åter fullständig; den, hos hvilken all verkställande magt concentrerar sig, hade icke uphört att upfylla sitt kall, fastän under ett annat system, och detta system var gifvet genom en gifven constitution. Militären blandade sig icke vidare i regeringsärenderna, såsom armée; dess medlemmar någon gång såsom medborgare. Arméén i Lissabon deremot fattar beslut; "soldaterna och folket hafva funnit nödigt," så lyda befälhafvarnes proclamationer och deras communicationer med regeringsjuntan. Också har constitution två gånger blifvit förändrad: först en besvuren, som skall upgöras af de tillkommande Cortes, sedan den Spanska, och denna slutligen förkastad, endast med bibehållande af det deri stadgade valsätt. Man måste förutsätta en alldeles utomordentlig endragt inom folk och militär, en ovanlig patriotism hos de sednare och deras anförare, och slutligen ett ännu ovanligare förtroende hos det förra, för att tänka sig ordning och lugn i en stat,

där ett gammalt system är förstördt, utan att något nytt i dess ställe är antaget, där monarken icke förklarar sitt beslut och denna omständighet lemnar en öppen bana för hvarje fiende till förändringen.

Den stora frågan är: hvad parti tager Konungen? Sanctionerar revolutionen och antager den constitution; Cortes komma att upgöra? Det synes föga troligt; och huru länge skulle Brasilien då nöja sig utan frihet? — Förkastar hvad som skett och befallningen förmår väl intet, utan att beledsagas af väpnade argumenter. Från Brasilien äro väl föga betydande utrustningar att påräkna. Skall våld användas, så torde England säkert derom anmodas. — och Englands interesse är det redan förut (sjelfva oppositions-bladen, som annars gifva sig ut för verldsborgare och frihetens försvarare öfver allt, hafva ju förklarar sig mot Portugisiska revolutionen). Portugal torde således komma att framvisa ett helt olika skådespel mot Spanien och Neapel. Hvad parti tager Portugal? Denna knut skall innevarande år lösa. Förenar sig med Spanien? Svårligen. Ehuru gerna Spanien skulle se föreningen, kan eller vill det dock icke för dess skull utsätta sig för ett krig med sin farliga granne i America, Brasilien, eller med den i Europa, England. Dessutom gör den hos dessa grannfolk inrotade antipati ett sådant steg motbudande för Portugiserna, och endast den högsta nöd kan tvinga dem dertill. Skola de då, såsom det omtalas hafva varit i förslag, välja sig en Konung? (ty idéen om republik tyckes, såsom rätt är, aldrig hafva fallit dem in). Detta vore att isolera sig, lita endast på sina egna krafter och få alla till fiender, men ingen till vän. För Portugals, Europas och hela mennesklighetens interesse vore utan tvifvel önsk-

ligast, hvad som en gång skall hafva varit i fråga, nemligen en vänlig öfverenskommelse mellan Spanska och Brasilianska hofven, om Portugals utbytande mot Amerikanska provinser. De nyaste, ännu icke bekräftade, underrättelser innehålla väl, att Konungen sänder sin son till Portugal och beviljar Cortes; men om dessa, såsom det berättas, skola organiseras efter gamla sättet, så torde harmonien dermed icke vara återställd eller revolutionen slutad.

Året begyntes och året har slutats med en monark-congress, då för att förekomma demagogiska stämplingar, nu för att dämpa dem, som redan utbrutit. Detta skedde dock icke, der man väntade det. Den förra eller Wienska congressen var egentligen rigtad mot den demagogiska andan i Tyskland; den sednare eller den Troppauska egentligen mot revolutionen i Neapel och de så kallade Carbonari. Österrikes besittningar i Italien äro för nära den nylända elden, att man icke skulle frukta dess spridande dit. Denna fruktan är utan tvifvel väl grundad. Mellan folk, som bebö samma land, tala samma språk och hafva samma seder, finnas så många beröringspunkter, att idéer, som vaknat hos en del, måste finna lätt inträde hos den andra. I synnerhet bör man tro detta, då man anser hela verket drifvet af en orden, som är spridd omkring hela landet.

Men hvad är det då, man förebrår denna revolution, denna orden? Att vara stridande mot den *monarkiska principen*. Detta ord har så tagit öfverhand, att det torde tärfa någon närmare förklaring. Hvad vi mena med monarkiska principen, är redan tillräckligen förklaradt. Vi tro nemligen, att sann monarki aldrig finnes i förening med despotism; att monarkens *person* är ej mindre helig derföre, att hans regerings-åtgärder icke äro fria från den

strängaste offentliga granskning; att monarkens föregifna oinskränkta magt oftast är ingen ting annat, än hans rådgifvares strafflöshes; att *hans* goda vilja är ett axiom, så länge hans förnuft icke ledes tvärt emot hans egen fördel, och att hvad som bäst bevarar honom mot all sådan missledning från rådgifvares sida, är folkets fria röst, hvilken derföre med rätta skattas såsom en väsendtlig del af monarkiska principen.

Erkänner den i Neapel antagna constitution icke detta, icke majestätets helgd och ansvarsfrihet, då är den utan tvifvel stridande mot den monarkiska principen; erkänner hon åter det, så kan hon svårigen bevisas vara stridande mot samma princip, ehuru hon kan vara det mot den despotiska eller aristokratiska.

Congressen säges hafva såsom grundsats antagit, att den monarkiska principen förkastar hvarje inrättning, som icke af monarken sjelf frivilligt är beslutet och verkställd. Hela frågan hvilat här på betydelsen af orden. Om man med frivilligt besluta och verkställa menar att göra det på egen hand, utan folkets medverkan och utan afseende på dess vilja; då ser man lätt, huru rådgifvare, vane att förakta folket och qväfva dess röst, skola tillställa de monarkiska inrättningarna. Men Monarken kan ätven frivilligt antaga, besluta och verkställa, hvad folket, af sin fria vilja, antagit och förelagt honom. Är det detta, som Congressen menar; då talar den i en äkta monarkisk anda. En Konung, som tvingas att antaga en regeringsform, vore ingen ting annat än en Konung, som tvingas att regera, och tvånget i begge fallen en kränkning af Majestätet.

Må dock den höga Congressen härvid icke glöma, att lika litet som Monarkens vilja får tvingas af folket, lika litet får folkets vilja tvingas af Monarken — och den

høga Congressens begrepp om monarkiska principen skall vara fulländadt. Folket i Neapel skall visserligen då förklaras oberättigadt att kvarhålla hos sig sin Konung och tvinga honom att behålla Kroman. Men lika oberättigadt skall Konungen förklaras att regera sitt folk ånnorlunda, än det vill vara regeradt. Hans rätt att nedlägga spiran, den stund han icke får föra henne så, som han vill, är nödvändig ej blott för Majestätets helgd, utan för hans frihet såsom menniska. Men häraf följer icke en skyldighet för folket att utrymma sitt land, för att lemna plats åt undersåter, nöjde att regeras af Hans Majt, på det sätt Han vill.

Må man ej heller misskänna skillnaden imellan Neapels tillstånd vid revolutionen och en redan constituerad stats. Det fria *veto*, som införes genom en constitution, existerar icke före den; och om det funnes, skulle ett despotiskt styrdt rike aldrig kunna ändra sitt tillstånd, utan att hero af samma despotiska nyck, från hvilken det ville befria sig.

Det nyaste man berättar om den antagna betydelsen af den monarkiska principen, styrker i den tron, att denna principen egentligen borde heta aristokratiens och prestväldets. Man talar om inga monarkiens prerogativer, utan om magnaters och presters bibehållande vid deras valde och inflytande. Hörde man icke allt jemnt uprepas, att det är monarkerna som besluta, så skulle man lätt tro, att endast aristokrater och prester hafva sina ombud i Troppau.

Hvar den monarkiska principen deremot blifvit verkligen angripen, är England. Ett mera olycksbådande år har detta gamla constitutionella rike sällan öfverlevat, än 1820. Dess frihets innersta väsende är skakadt. Ingen stat har genomgått så många och hårda pröfningar, så många blodiga

inbördes krig; men krig, ehuru förfärliga, äro dock icke att likna med denna så vidt spridda anda af missnöje och förbittring, detta djupa förakt för magten, denna afhatet och föraktet härledda grundsats- och sedelöshet, som nu synas hafva bemäktigat sig en så stor del af Engelska folket. Kanske endast i Carl 1:s tid kan man upleta något dylikt, dock icke till den grad som nu. Mätte det gamla Albion, den constitutionella frihetens och yttranderättens vagga, icke förlora sin høga rang bland stater! Mätte icke det, såsom många fysiska ting, dö ut, sedan det frambragt det goda, dö ut, sedan den heliga eid, det så länge gömt åt världen, ändtligen begynt spridas till angränsande stater! En hemsk aning fattar sinnet, då det betraktar all denna verdens vansklighet och tingens vanliga gång; då det påminner sig, huru allt i världen blott är en ouphörlig död och en uphörligt ny födelse. Då något nytt friskt upväxer, kan man oftast sluta, att det, som burit fröet, gått under eller är färdigt dertill.

Om anledning finnes till dessa mörka aningar, kan man jaka eller neka, allt efter som man ser årets händelser. Vi vilja i korthet återkalla dem i minnet.

Året begyntes med uproriska rörelser i England och en del af Irland. Radicalerne öfvade sig offentligen i vapen; och i hvarje annat land hade ett allmänt upror varit, eller åtminstone ansetts vara, för hand. Men den ofantliga kraft, som Engelska regeringen äger, just derföre att denna kraft icke är en för sig sjelf bestående, utan lagens och hela folkets, concentrerad på en enda punkt, men med sina rötter spridd i hvarje den minsta koja, framträdde här i hela sin glans. Då i andra länder det minsta sken till oro genast väpnar den verkställande makten, kan hon i England våga att alltid låta hotet och be-

redelserna mogna till handling, som af lagen kan gripas. Det enda, som, utom lagens vanliga tillämpning, kan blifva följd af rörelser bland folket, är ett förändradt system, som undanrödjer orsakerna.

Denna utväg valdes icke, utan i stället föresloges och antogs inskränkingslagar. Folket afväpnades och rättigheten att yttra sig och samlas inskränktes. Genom dessa åtgärder hvarken vunno Ministern någon popularitet, eller steg parlamentets anseende hos folket. Sedan lagar sålunda begynt stiftas, som icke utgått från allmänna tänkesättet, måste Engelska regeringen, såsom många andra, taga sin tillflykt till militär, för att verkställa lagarna, hvilka, fordom och då de i annan anda stiftades, hvilade, i sin utöfning, yttre på folket och icke behöfde söka sitt stöd i en annan kraft. De verkställdes imedlertid; och omöjligheten för ett lagligt och icke våldsamt yttrande af allmänna tänkesättet födde en mängd lagbrott. Flera människor dogo förrädares död, och dogo med en ståndaktighet och frimodighet, som skulle hafva gjort ära åt martyrer för den heligaste sak. Missnöjets högljudda yttringar hämmades, men missnöjet qväfdes icke, utan fick slutligen mera luft än någonsin, genom en oförmodad händelse.

Den gamle älskade Georg III dog. Hans död löste en mängd band på alla sidor och alla partier. Bland annat framträdde åter den gamla olyckliga oenighet, som herskat mellan den nya Konungen och hans gemål. Hon vistades, sedan flera år, utrikes och man insåg, att hon skulle reclamera sina titlar och rättigheter som Drottning. Om motiverna till oenigheten och till de steg, som mot henne togos, anstår oss icke att döma. Fiendtligheterna mot henne begyntes imedlertid genast med den befallningen, att hennes namn icke skulle nämnas i kyrko-

bönerna. Hon emottogs icke eller hedrades som Drottning af Englands sändebud i de länder, där hon vistades. Hon fick icke ens Drottningens namn i ministeriella skrifter. Sedan hon sålunda, enligt mångens tanka, var förödmjukad och öfvertygad om omöjligheten att i godo få njuta sina rättigheter, samt sålunda beredd att med glädje gå in på hvad vilkor som frädst för deras frivilliga afstående, framträdde Ministern äntligen med dessa vilkor.

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Norra Amerika. Presidentens tal vid Congressens öppnande är af ganska mycket interesse för den som vill känna denna Stats närvarande tillstånd. Ut i inledningen förkommer, bland annat, i anledning af den förlägenhet, hvaruti de Förenta Staterne nu befinna sig: "hvarifrån kommer denna förlägenhet? Icke från en Regering, som är grundad af folket, förvaltar för och understöddes af detsamma. Snarare finna vi dess ursprung i den egna karakteren af den tid, i hvilken vi lefva, och de utomordentliga händelser, som utmärka den. De convulsioner, som skakat flere af de Europeiska makterna, de långa och härjande krig, hvori de alla varit invecklade, liksom deras plötsliga öfvergång till ett fridstillstånd, hvilket i början tillbjöd vår handel ovanliga uppmuntrningar, men sedermera nedsatt den mer än i vanliga tider, måste ofelbart blifva ganska kännbara för oss". Längre fram fortfar han: "Den förlägenhet, jag omtalat, kan jag ansä blott som milda och försvagade värningar, hvilka utvisa de faror, dem vi i en framtid böra undvika; hvilka lägga oss på hjertat den sparsamhet, som passas för enkelheten och renheten af våra inrättningar och är den tjenligaste för deras upprätthållande; hvilka låta oss känna det ömsesidiga sambandet och afhängigheten mellan de olika delarne af vår lyckliga union; och sålunda dagligen stärkare sammanknyta statskroppen; och slutligen gifva våra medborgares yttre och inre industrie ett vidsträckt fält, i symmetri genom många bevis på fullkomligheten af vårt förträffliga Regeringssystem". Imedlertid säger han, att staterna, oaktadt detta lyckliga läge, ändock icke kunna vara utan all

fruktan för framtiden. "Europa är i oordning, och det är alldeles ovisst, huru länge freden kan bibehållas. Dessutom halva vi våra egna intressen att sköta, hvilket fordrar en egen sorgfällighet." Han uppställer derefter en taffla af Staternes förhållande till hvar och en af de Europeiske Makterne. Först omtalas Spanien, hvaröfver han icke kan för det närvarande meddela något bestämt, och deraf synes, att Florida traktatens ratification icke hunnit meddelas, men att den väntades, synes man kunna sluta af den moderata och vänskapliga tonen. I afsende på förhållandet till England och dess Colonier i Westindien yttrar han, att samma inskränkningar i handeln fortsara, hvilka förut ömsesidigt blifvit ålagde. Han säger sig med nöje komma ihåg, att de inskränkningar, hvartill Förenta Staterne tagit sin tillflykt, endast varit försvarsvis viddagne. Frågan emellan England och Staterna, angående förklaringen af Ghentska traktaten, är hänskjuten till Ryska Kejsarens afgörande.

Twistigheterna med Frankriké hade man försökt aft bilägga i Paris; men då svårigheter dervid mött, hade Franska regeringen beslutit att fortsätta underhandlingarne i Washington. Det låter, som Presidenten önskade någon eftergift i de höga skeppsungälderna för Franska fartyg, den egenteliga anledningen till twistigheterna. Spanska colonierne i Södra America anser han svårigen kunna återbringas under Moderlandets välde; och han säger sig af alla omständigheter berättigad att tro en försoning förestå, med antagande af coloniernas sjelfständighet.

Derpå skriker Presidenten till framställning af staternes inre belägenhet. Deras skuld d. 30 September 1815 räknar han till 158,713,000 Dollars. D. 30 September 1820 steg hon till 91,991,000. Inkomsterne till d. 30 Sept. hafva utgjort 16,791,000 Dollars och utgifterne 16,872,000. Skattkammaren har för närvarande utestående fordringar för såld jord, till ett belopp af 23 millioner. Derefter göres en framställning af de betydliga arbeten, som blifvit företagna till kusternas undersökning, fästningsverks upförande eller reparering, strömmrensning o. s. v. Slutligen berättas, huru freden blifvit bibehållen med Indianerne och med framgång arbetadt på deras bildning. Freden med Barbaresk-Staterne är helt och hållet att tillskrifva den Amerikanska escadrens närvaro i Medelhafvet. Några skepp hafva blifvit använda till handelns skyddande i Indiska, Stilla och Atlantiska hafven; äfvensom flera Amerikanska skepp vid Afrikanska kusten upbragt

en hop fartyg, sysselsatta med den skamliga slafhandeln.

Tyska Posten var i går icke ankommen hit, åtminstone icke så tidigt, att den kunde utlemnas.

Anmälan.

Som flere af Södermalms Invånare yttrat sin önskan, att begagna de gymnastiska öfningarne, i fall en inrättning derstädes blefve föranstaltad, hålst det å Norrmalm belägne Central-Institut är för afläget för dem; så har jag beslutit att ofördrojeligen besörja en dylik inrättning; och komma öfningarne att gå under min ledning och mitt ansvar. Den som vill begagna dessa öfningar behagade anteckna sitt namn å den Lista, som finnes inlagd på Deleens & Comp. Boklåda vid Stora Nygatan, och skola öfningarne börja den 15 uti innevarande månad, så fram de antecknades antal blir så stort, att deras tillskott svarar emot den summa, som åtgår för att betäcka de första nödvändiga utgifterna för inrättningen. Stället dertill skall framdeles i denna Tidning uppgifvas. Stockholm den 5 Januarii 1821. LING.

På den nu begynda årgång af denna tidning, som utkommer alla Måndagar och Thorsdagar, kan prenumereras här i staden i Deléen et C:s bokhandel med 6 R:d b:co, och i landsorterna på alla Post-Contor. Den, enligt Kongl. Maj:ts, i Inrikes tidningen redan kungjorda, nådiga beslut, på denna tidning sig belöpande postporto vore omöjligt att på förhand beräkna; men Red. anser sig, efter öfverslag, kunna komma ut med 52 sk. b:co för hvarje med posten afgående exemplar; hvarföre således tidningens pris för prenumeranter i landsorterna blifver:

Prenumerations-afgift	6 R:d
Postporto	- - - 52 sk.
Afgift till Postförvaltare	
här i Stockholm	- 1 --
D:o i landsorten	- 1 --
Summa 8:	52.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

STOCKHOLMS COURIER

Måndagen den 15 Januarii.

*Sine ira, studio et metu.**Kort öfversigt af det förlidna
årets historia.*

(Forts. fr. N:o 108).

Men de misräknade sig. Det finnes vissa klippor, på hvilka den vandaste, den finaste statskonst strandar. Beräkning är en herrlig sak, så länge det, som skall beräknas, går in under de vanliga reglorna; men kommer en oförutsedd anomali, så studsas kulkylerna. Så hände det de Engelska Ministrarne. Deras politik omfattade alla vanliga människor och vanliga händelser; de förstodo handtera hvar och en, som var tillgänglig för de känslor, dem en conflict med magtens innehafvare ingifver människor i allmänhet. Men de tänkte sig icke ett stolt, frimodigt motstånd; de förstodo icke, hvad detta motstånd kunde uträtta; de hade glömt, att den allmänna andan af missnöje blott behöfde en pretext, för att uplåga; de hade, med ett ord, glömt, att hela historien existerar endast derigenom, att de *vanliga* beräkningarne ofta misslyckas, och att det finnes människor, som ensame upväga massor och tidehvarf och som ensame skulles studeras, så som slägtet i allmänhet studeras.

Då de första försöken på fasta landet att med penningar afspisa Drottningen miss-

lyckats, och hon oförmodadt inställt sig i England; då fans icke mer än ett alternativ, att antingen falla till föga och erkänna henne, eller ock att upbjuda alla krafter till anfall. Man var väl försedd med documenter och facta, för att kunna anklaga henne för otrohet. Men *anklaga* ville man icke; *rättegång* fruktade man; ty de påståenden, som skulle blifva en följd af anklagelsen, vågade man sig icke göra och trodde sig icke kunna genomdrifva. Och man ansåg det ej eller nödigt; man tänkte så: en tillräcklig, till och med lysande existens, tillbjuden å ena sidan, men å den andra vanäran och farrorna af en rättegång, skola nog böja det oböjligaste sinne. Men häri var det som man bedrog sig; och sedan man förgäfvades framlagt gröna påsen för ett hemligt utskott, hade man redan gått för långt, för att kunna gå tillbaka. Striden på lif och död måste således begynna. Men man ville eller vågade icke tillställa verklig rättegång, såsom redan nämnt är; ty följderna deraf (höglörrådare-straffet) voro för mycket revoltanta. Det var möjligt, att de dömande, ehuru säker man annars var på deras beredvillighet, kunde studsas, eller ock att domen, i fall den erhöles mot Drottningen, aldrig skulle kunna verkställas, utan fara för lugnets störande utifrån eller inifrån.

Man valde derföre ett medeltling mel-

lan rättegång och godtycke; en utväg att vid den anklagade fästa hela vanäran af öfverbevisningen inför domstol, utan att underkasta henne mer än en del af det åtföljande straffet. Man framletade ett gammalt monument af råhetens och våldets tider, ett missfoster i lagskipningen, som fordom, under parti-tider och inbördes krig, vunnit, insteg, och som man glömt att formligen afskaffa, emedan man aldrig kunde föreställa sig möjligheten af dess uplifvande. Parlamentet hade nemligen, för några sekler tillbaka, tillvällat sig en domsmagt, skild från Öfverhusets högsta domare-befattning. Då ett segrande parti ville göra sig af med någon hatad chef för det underlägsna, men icke gaf sig tid eller icke hade i händerna nog bevis, till att i vanlig väg genomdrifva sitt ändamål eller få honom fälld; valdes den utvägen att låta parlamentet, af dess transcendent magt (som det kallas) eller med den oemotståndliga kraften af dess beslut och utan vidare omständigheter, förklara honom böra undergå det eller det straff. Dylika förklaranden kallades *bills of attainder* eller *bills of pains and penalties*.

Ett dylikt missfoster ville man nu upkalla, för att hjälpa ur förlägenheten. På sin pluralitet i parlamentet var man säker, och det hade troligen lyckats att låta husen genast votera öfver frågan och billen utfärdas, utan anförda skäl eller blott på de i gröna påsen befintliga. Detta hade troligen bättre upfyllt ändamålet; och det är alltid en misräkning att, då man vill göra våld, göra det till hälften eller söka bemantla det.

Man ville ställa folket tillfreds och fånga dess omdöme öfver förfarandet mot Drottningen och tillgripandet af detta förhatliga rättegångs-sätt; man ville gifva det utseende af laga ransakning och dom (*fair*

trial, Engelska frihetens så mycket berömda palladium). Man lät inför Öfverhuset höra en stor mängd vittnen, till bestyrkande af de i gröna påsen framlagda uppgifter eller den så kallade Mailandska commissionens samlade arbeten.

Men alla uträkningar misslyckades, likasom för Profeten, hvilken välsignade, då han trodde sig förbanna. Allt tjenade blott att hos folket öka och förbittra Drottningens parti eller, kanske rättare, hennes anklagarés fiender. De genom vittnesmålen framdragna skändligheter väckte harm och äckel hos bildadt och sedligt folk, men närde och förvärrade hos packet osedligheten och smaken för dylika smutsiga saker. Flera vittnesmåls motsägelser eller vederläggning understödde den allmänna olyckliga misstanken, att alltsamman blott var en complott, en förföljelse mot Drottningen. Hyvad som alltid varit heligt i England, Majestätet, blef ohelgdadt. I själva talen inför parlamentet skonades det icke; och man bör då icke förundra sig, att det än mindre skonades i pamfleter och caricaturer. Folket vande sig att håna allt och förlorade det mesta af de grundvalar, hvarpå Englands storhet och inre kraft hvilat, tillgifvenheten för sin regering, sitt regeringssätt och sina representanter. Missnöjet, visserligen redan förut ganska stort, men hufvudlöst, fick en föreringspunkt. Dess skri och bemödanden, förut föraktade, adlades genom detta oegenlyttiga, nästan ridderliga försvar för en hög anklagad, hvilken framställdes såsom ett offer för förföljelsen. Man kunde nästan beräkna, att den, som var angripen på lif och död, skulle försvara sig med alla vapen. Alla Drottningens svar på de från alla orter inkommande adresser voro lika många budkaflar till sinnenas upeldande. Föraktet för majestät, regering, lagar

och allt heligt har aldrig så öppet blifvit predikadt, som i den under förlidne årets sednare häft utkommande massa af Engelska pöbel-tidningar och flygskrifter. De ministeriella tidningarne hafva hämnats på samma sätt; och denna högsinta, för anständighet och seder finkänsliga nation har blifvit indragen i en hvirfvel af smuts och skändligheter, hvarur det fordras långliga tider att rycka den.

Då den märkvärdiga voteringen var slutad, blef folket i allmänhet så glädjedrucket och yttrade sin fröjd så högljudt, att den fullkomligaste seger öfver en nationens dödsfiende, som stått för hufvudstadens portar, icke kunnat firas med mera enthusiasm. Och det var likväl en seger öfver landets egen regering! Addresser till Drottningen inkommo från de anseddaste samfund i staten, hvilka lyckönskade henne till "seger öfver en låg conspiracy mot hennes ära och lif." Och denna seger var dock icke annat, än återtagandet af en regeringens motion hos parlamentet! Hvad är olycksbådande för ett land, hvad är hotande för samhälls-bandet, om icke sådana yttringar af allmänna tänkesättet?

De anseddaste och största corporationer hafva till Konungen öfverlemnadt petitioner om de nu varande Ministrarnes förfäskedande; och man kan icke utan ett ögonskenligt förnekande af sanningen säga, att det är endast pöbeln, som skriker. Förbittringen mot Ministrarna synes vara lika allmän som häftig. Man förebrår dem att hafva allt jemnt missförstått och vanvårdat nationens sanna interesse, trampat dess lagar och förnedrat thronen, genom den anställda rättegången mot Drottningen. Man har gratulerat Konungen till misslyckandet af den nedriga stämplingen mot Hans gemåls lif och heder. Om detta icke är bittert hän, så är det ett bevis, huru djupt

rotad idéen om enskilda ätgärders skiljande från Konungens person ännu är hos nationens tänkande del, och huru man undviker att vända förbittringen mot honom. Ty den anti-monarkiska andan har ännu icke hunnit slå tillräckligt djupa rötter, och ett förändradt, snart förändradt, system kan återgifva majestätet dess helgd.

Den redan nämnda organiska fullkomligheten hos Engelska regeringen, eller den egenskapen att vara utgången från folket och stark genom dess medverkan till lagarnas verkställande, har alltid tillika varit frihetens stöd. Folket har sjelft till största delen tillsatt sina närmaste embetsmän, eller de hafva åtminstone blifvit tagna bland folket. De högsta, af Konungen tillsatta, embetsmännen hafva således haft att göra, icke med sina egna kreatur, utan med folkets organer, då lagens och lagstiftande magtens bud skolat verkställas. Denna lyckliga blandning har gifvit regeringen en ofantlig kraft, utan en väpnad magt, och folket en lika stor motvigt mot godtycket. Så länge regeringen styrt i en sant populär anda, så länge dess bud varit lagliga och beräknade på folkets bästa; så länge har sambandet mellan Konungen och folkets embetsmän varit starkt och de sednares val vanligen gått efter de förres önskan. Den viktigaste bland de sednare är utan tvifvel Lord Mayoren i London. Den popularitet, som fordras för att erhålla detta embete, den stora rikedom, som fordras för att kunna bekläda det, och den hos valmännen befintliga rikedom och vigt, samla hos denne man en formidabel magt, men göra också, att hvarken hans val kan köpas, ej heller han sjelf, sedan han är vald. Om han ock är ministerielt sinnad, så är han dock högst sällan ett ministerielt kreatur, och om han förvaltar sitt oberäkneligt viktiga embete i öfverens-

stämme med ministrarne, så är detta ett tecken, att de ännu hafva en majoritet för sig bland den förmögna och tänkande delen af Londons borgerskap. Han är termometer på deras popularitet.

Ännu sistlidne år styrdes London af en ministeriel Lord-Mayor. Men hvarken skedde hans val med stor pluralitet, ej eller var han någonsin riktigt populär, aldraminst mot slutet af sin styrelse. Vid valet för detta år ansågo ministrarne icke ens mödan värdt att uppställa någon kandidat af sitt parti. — Detta är inräskvärdigare, än man i första ögonblicket besinnar.

(Forts. e. a. g.)

STATSHUSHÅLLNING.

Af trycket har utkommit: *Fragmenter, rörande lagstiftning, statsförvaltning, finance, statistik, till det mesta hämtade ur sednare tidens största Statsmäns egna eller af dem gillade och följda skrifter, jemte handlingar i dylika ämnen, utgifna af ett sällskap.* Andra häftet; Stockholm i R. Ecksteins boktryckeri, 1820; jemte bihang till 1:a och 2:a Häftena.

Se här en fortsättning af detta arbete, livars syftning är att gifva popularitet åt sanningar, så svåra att få bragta i utöfning och så mycket betviflade af dem, som icke vilja tro. Man bör läsa detta arbete, för att sörja öfver sitt fädernesland. Sorg förbättrar hjertat, säger skriften; och patriotten bör öfva sig i den dygden att icke misströsta om fäderneslandet. Ehuru bittert det må vara att icke se någon verkan af så många klara bevis, i så viktiga ämnen, och ehuru svårt det må vara att begripa, hvarföre man mer en annan gång än i dag bör hoppas en sådan verkan, emedan sanningen

ej en annan gång blir tydligare än den redan är; får man likväl aldrig uphöra att hoppas. En viss grad af öfvertygelsens allmänlighet skall väl en gång blifva oemotståndlig; och man måste imedlertid värdera bemödandet att åstadkomma denna öfvertygelsens allmänlighet.

Då utgifvarne erkänna, att deras arbete till största delen består af utdrag ur sednare tidens statsmäns skrifter, och dessa på de flesta ställen blifvit återopade; är fråga nu icke om bedömande af arbetets halt. Vi anmäla det blott, såsom, i vår tanka, ganska tjenligt för dess ändamål, viktiga tankeämnens populariserande. Det kan icke fela att blifva läset af alla dem, som interessera sig för ämnena, utan att äga tillfälle till studerande af alla de verk, hvilka såsom källor äro uppgifna. Några profbitar kunna vi ej underlåta att tillägna oss.

Om folkökningen heter det, sid. 51: "Förgäfves utsatte Ludvig XIV belöning för dem, som hade 10, 12 barn. De belöningar han, under tusen andra skepnader, utsatte för översksamhet, lättja och slöseri, skadade folkökningen vida mer. Man har ofta sagt, att det är den nya världen, som utblottat Spanien på folk. Ustaritz har likväl visat, att de provinser, som sände de flesta menniskor till Indierna, voro de folkrikaste. Den tro, att man icke behöfde arbeta hemma, därför att man fick silfver ifrån Mexico, har gjort landet folksfattigt. Det, som befordrar folkökningen, är en lefvande arbetsdrift, som lemna många produkter. Den frodar öfver allt, der folket är verksamt: och när ödlingsbar jord erbjuder sig åt idogheten i ett vidsträckt land, der lättingar icke göra lycka; blifva dess framsteg utomordentliga, såsom i nordamerikanska staterna, der folkstocken fördubblar sig inom 20 eller 25 år. — Läkare-

konstens framsteg och de flera upfundna preservativer, såsom ko-kopporna, kunna icke hafva något varaktigt inflytande på ett samhälles folkmängd. Men man skulle dock deraf ganska orätt draga den slutsats, att de icke hafva inflytande på mensklighetens öde. De rädda människor, som redan uppnått en viss ålder; de rädda kunskaper, som redan kostat mycket och icke kunna ersättas utan genom nya födsler och nya omkostningar, hvilka äro förbundna med lidanden och upoffringar. — Men en oklok stats-förvaltning, som följer ett förvärdt statshushållnings-system, angriper folkmassan i roten, i det den uttorkar produktions-källor. Folkmängden håller sig alltid ungefär på den höjd, der dess årliga inkomst tillåter den att stå. Så mycket som denna inkomst minskas genom skatter eller genom ofruktbara upoffringar för staten, så mycket minskas äfven underhålls- och produktions-medlen i landet, och med det samma — människorna. En af de viktigaste orsaker till nordamerikanska staternas i så hög grad tilltagande folkmängd är utan tvifvel de ganska ringa skatter, dess regering behöfver. — Ett samhälles invånare blifva icke mindre väl försedda med lifvets förnödenheter, derföre att deras antal ökas, ej heller bättre försedda, derföre att det minskas. Deras välstånd beror på produkternas mängd: och denna kan vara riklig för en stor folkmängd, så väl som en knapp för en mindre. I medelåldern var mycket oftare hungersnöd i Europa än nu, oaktadt Europa är folkrikare nu än då. Spaniens invånare, minskade till 10 millioner, äro icke så välmående, som i Maurernas tid, då landet innehöll 24 mill. — Stor folkmängd har aldrig varit ett säkert bevis på ett samhälles lycka. Den är ett bevis på stor produktion: men till *allmän välfärd* hörer, att mängden är väl försedd med sam-

hällslifvets behof och behag. Det finnas delar af Indien och China, hvilka äro ganska mycket befolkade, men tillika mycket olyckliga. Imedlertid bör man icke tro, att man, genom att arbeta på folkmängdens minskning, skall sätta de öfriga i ett lyckligare tillstånd. Regeringen låte folket vara sin egen förmyndare: den bör blott bemöda sig, att det sättes i tillfälle att kunna öka produkterna, hvilket *alltid* sker, om det är verksamt, idogt, husligt och *väl* det vill säga, *litet* regeradt. Stats-förvaltningens omsorg att skaffa folket underhåll har, i längden, en verkan, alldeles motsatt den, som regeringen eftersträfvat. — Om Sverige ökade sina landtmanna-närings; så skulle stora trakter, som nu, dels alldeles icke odlas, dels i obetydlig mån, alstra födoämnen, m. m., hvilka skulle utbytas mot inhemska eller utländska manufaktur-, fabriks-, handverks- och andra handelsvaror, och staten således skapa sig flera förbrukare i sitt eget sköte, hvilka alltid äro de säkraste. — Produkternas mängd är också beroende af landets mer eller mindre lyckliga läge. Det är naturligt, att trakterna t. ex. omkring städer, med liflig handel, äro mycket folkrika. Imedlertid är det ofta ganska bedrägligt, att sluta ifrån en missgynnande lokal till en mindre och mindre lycklig folkmängd; ty människans konst och verksamhet förmå otroligt öfver den mest vanlottade trakt. Holland och Jura-berget kunna tjena till bevis för denna sanning. Ingen låte sig afskräcka, om han än bebor en nejd, som skulle synas af naturen fördömd till medelmätta."

Öfver den arbetande klassens vilkor förekommer, sid. 51, följande yttrande: "Sedan somliga hållit loftal öfver fåfången och slöseriet; har man sett andra prisa fattigdomen. Man har påstått, att, om folket icke vore drifvet af nöd, skulle det icke

arbete, och att således deras idoghet skulle beröfvas samhället; en grundsats lika falsk, som barbarisk i sina följder. Om brist på öfverflöd och bekvämligheter gjorde folket idogt; så skulle vildarne vara de mest arbetsamma menniskor. Men man känner, huru lata de äro. I Europa äro de arbetare trögast, hvilkas tillstånd närmast liknar vildarnas. En trasig dagsverkskarl arbetar med håglöshet: en välmående arbetare handterar sitt yrke på helt annat sätt. Behofven försera sig, i samma mån de fyllas, sedan man en gång fått smak för ett bättre lefnadssätt. Den, som förtjent en jacka, önskar förtjena sig en råck. Den, som har ett rum, vill hafva ett till, för att kunna hålla bägge renligare. Den, som fått två skjortor, vill hafva ett dussin: men den, som aldrig haft skjorta, tänker icke på att förtjena sig någon. De ringare klassernas välstånd är alldeles icke, såsom några inbilla sig, oförenligt med samhällets. Man arbetar hvarken mindre, eller mindre väl, för det man på ett tarfligt sätt njuter lifvets bekvämligheter. — De stora och rika lemne deras barnsliga fruktan, att de skola sakna deras behof, derest de lägre stå sig väl. Huru mycket ädlare att gläda sig, att de menniskor, hvilkas arbeten och tjenester de till en stor del hafva att tacka för det de sjelfve lefva i yppighet och öfverflöd, äfven njöto en anständig del af lifvets behag! Huru oädelt deremot att med nöje se dem, hvilkas arbeten tjent till min prakt, sjelfve lefva i torftighet!"

På sid. 91 träffar man några tankar, värda att behjertas, angående Tulltaxor: "Vidare lägger man medelbara afgifter till last, att de gifva starka frestelser och tillfällen till det slags stats-synder, som kallas tull-försvinnning, och hvilka äro lika så mycket stridande emot religion och moralitet, som stölden ur folkets gemensamma stats-

kassa. Men detta onda stiger till en hög grad, endast då, när tull-afgiften är för hög. Det är således icke en statsklok eller måttlig, men en öfverdrifven tull-afgift, som kämbart gifver anledning till tull-stölden. Vi hafva förut visat, att alla för höga skatter, så väl omedelbara, som medelbara, hafva det gemensamt, att de, i längden, gifva mindre inkomst åt stats-kassan, och derjemte vålla nya olyckor och nya eländen, på lika sätt som ut- och införselsförbuds-lagarna. Den danska visa tull-lagen af d. 1 Febr. 1797, t. ex., hvilken är författad i den mest liberala anda, har pålagt måttliga afgifter, och likväl utsatt hvarken kroppsstraff eller andra vanärande straff för brott deremot. Den har icke förbjudit utförsel af något slags vara: och ganska få äro förbjudna till införsel. De viktigaste af äfven dessa få artiklar hafva sedan, genom tullagen af d. 2 apr. 1814, emot vissa vilkor, blifvit tillåtna till införsel. Den, som försöker att försvilla tullen eller konsumtions-afgiften, förlorar, efter omständigheterna, den oangifna varan helt och hållet, eller ock dess halva värde, eller måste han erlægga 5 gånger högre afgift, än i taxan finnes utsatt, men undergår icke andra straff. — Enligt det nya ryska tull-systemet äro utländska manufakturvaror och allt annat gods tillåtet till införsel i Ryssland: äfven äro tullafgifterna nedsatta. Förhållandet är enahanda i Nord-Amerika och flera andra stater. År 1810 uphäfdes t. ex. i konungariket Westphalen samtliga införsels-, utförsels- och nederlags- eller transito-förbuds-lagar: alla höga licent-afgifter: alla genom det tillkonstlade, invecklade tull-organisations-systemet än mer besvärande formaliteter: allt näringstvång: alla privilegier. Sedermera uphäfdes alla slags inrikes tullar och tullbevakning."

Vidare förekomma på sid. 58 följande

tänkar om tullverket i allmänhet, med tillämpning på det Svenska: "Om man uphäfde ut- och införsel-förbud, (såsom i Danmark och Norrige, m. fl. länder, länge sedan skett, och äfven nyligen i Ryssland); om man afskaffade omåttliga tull-afgifter, (d. v. s. sådana, som öfverstiga 10, 15 proc. eller högst 20 proc. på några få öfverflödsvaror), — jemte produkt-plakat, nederlagsförbud, m. fl. dylika tvång på handeln; om, med anledning af rikets Höglofl. Ständers förnyade underdåniga anhållan, (se 1:a häftet p. 27), man förenklade, eller, som torde vara klokast, indrog hela General-Tull-Styrelsen, hvilken af en dess egen ledamot, en statsman af erkänd upplysning och ohyckladt nit för allmänt väl, ansågs vara "föga annat än pensions-platser;" *) om man afskaffade den, under denna general-styrelse lydande, i många afseenden högst skadliga, så kallade Öfverdirektör, som, då ordföranden i Gen. styrelsen merendels sjelf föredrager inkommande handlingar, hvilket ordföranden eller

en ledamot *alltid* borde göra, egentligen icke är annat än en afskrifvare och afsändare af denna styrelses samt Kongl. Collegiernas förordningar och befallningar till tullkamrarne och tullrätterna, hvilket sekreteraren kunde och borde vara så väl i Sverige, som i alla andra länder, der icke någon dylik särskild afsändare finnes; om hela tull-bevakningen, till sjöss och lands, med dess styrelse i Stockholm och i landsorterna, sattes på enkel, kraftfull, koncentrerad fot; om den högst invecklade och onödigtvis vidlyftiga räkenskaps-, redogörelse- och hela arbets-metoden vid distrikts-tullkamrarne alldeles omskapades och förenklades; så skulle staten af tullverket kunna draga vida anseeligare inkomster, hvarigenom medborgares bördor skulle kunna, i många viktiga hänsenden, ganska betydligt lättas.

Angående beskattning i allmänhet läser man sid. 95: "Höga skatter hämma produktionen af varor i förhållande till penningar. Men då de omlöpande produkter blifva färre eller sällsyntare än de omlöpande penningar; så måste deras värde mot penningar stiga, d. ä.: man får mindre produkter för samma summa penningar. — Ingen kan förvärfva penninge-värden utan genom produkt-värden; och det är sjelfva produktionen som blifvit försvårad och kostsam. Då i öfrigt varor blifvit dyra i penningar; så varar det icke länge, innan penningarna också draga sig bort, sedan de fått mindre relativt värde. De gå då till utrikes ort, der de gälla mer, för att bortbytas emot varor, som der gälla mindre. Dessa varor införas för de utgångne penningarne i de af skatterna upslukade varuvärdenas ställe, och jemna förhållandet, i det för mycket beskattade landet, imellan penninge- och varu-värden, så länge det ännu har penningar att utsända. Således blifva varor och penningar efter hand lika

*) I Norrige finnes ingen särskild general-tullstyrelse, än mindre något underlydande så kalladt öfverdirektörs-embete. De der varande 25 hufvud-tullkamrar communicera sig directe med Kongl. regeringens departement för finans-, handels- och tull-ärenden, hvilket, med det Stats-råd, som är dess Chef, utgöres af endast 21 personer. Det, som i Sverige utgör 1:o Kongl. General-Tull-Directionen, 2) Kongl. Directionens cantzli, 3) tullfiskals-kontoret, 4) det så kallade kontroll-kontoret, 5) hufvud-tullkontoret eller öfverdirektörs-embetet, 6) tullverkets cantzli (!?!), 7) bokslus-kontoret v) revisions-kontoret, 9) husesyns-kontoret, förvaltas af 52 personer, oberäknade 6) så kallade öfverbetjente, hvilka höra till tullrätten, tullkamraren och bevakningen i Stockholm. (!!!) Hvad förstnämnde 52 embets- och tjenstemän förrätta i Sverige, som har 36 så kallade sjö-tull-kamrar, skötes i Finland, der 23 tullkamrar finnas, af blott 11 personer. Dessa facta synas vara högst märkvärdiga.

sällsynta; och i sådan ställning befinner sig hvarje land, hvars skatter öfverstiga dess produktions-medel: det beröfvas först sina produkter, sedan sina penningar, derefter sin moraliska och intellectuella sällhet, slutligen sin folkmängd. — Så framt skatterna drifvas till omåttlighet, och ett sådant system får fast fot; måste det störta i barbari äfven de nationer, hvilkas talanger och levande idoghets-anda väckt vår största beundran. Då kunde det komma så vida, att stora land blefvo stora tukthus, der den arbetande klassen med afund måste se på den lycklige vilden, som, fast han och hans familj väl icke lefva i öfverflöd, likväl icke äro tvungna att, genom outhörliga ansträngningar, skaffa medel till öfverdrifna statsutgifter, hvilka icke allena äro alldeles onyttiga, men oftast högst skadliga för folket och staten”

Bihaget innehåller officiella handlingar, rörande den bekante Assessor Bodells inspections-resa år 1818, i tullärenden, inom Malmöhus och Christianstads län; hvaribland Hr. B:s rapporter icke sakna allmänt interesse, såsom upfyllda af denne erfarne tull-tjenstemans idéer om förbättringen af vårt tull-system, hvaraf man till slut, sid. 176, finner följande tekning, — ett system, säger han, ”(som ändå förr eller sednare måste ramla:) hvilket, så vida det *verkliga verkställes*, förlamar *utrikes* handeln och den ännu vigtigare *inrikes*, samt, med det samma, jordbruket och andra *natur-
enliga* närings-yrken: — som, i *ganska hög grad*, minskar statens inkomster och derigenom kastar tunga bördor på folket, hvilket, med svett och möda, måste arbeta för sitt uppehålle: — som bibehåller en mängd embets- och tjenstemän, hvilka icke blott äro onyttiga, men, i *många* hause-
enden, högst skadliga för samhället, och hvilka kunde användas i *produktiva* yrken: — som orsakar ett ofantligt skrifveri

och omskrifveri af räkenskaper, embetsbref och andra handlingar, hvilka *till största delen*, äro *alldeles onyttiga*; samt medtagger, utom den dyrbara tiden, en otrolig mängd helt och hållet öfverflödiga förvaltnings-utgifter till skrifmaterialier, bref-porto &c. &c. &c.: — som gör underhållandet af en stor och kostsam örlogsflootta i högre grad nödvändigt: — som, ofta, imellan nationerna, orsakat krig, med alla deras rysliga följder: — som försvagar de föreningsband, hvilka borde knytas fastare mellan brödras-folken: — som väpnar den ene medborgaren emot den andre, orsakar en myckenhet onödiga inquisitioner, processer, prejerier och chikaner: — som beröfvar människor deras naturliga rätt, att försörja sig sjellva på ärligt sätt, samt lägger på dem hårda straff, i händelse de försöka att utöfva denna rätt: — som bortröfvar den dyrbara tiden ifrån den idoge medborgaren: — som ifrån jordbruket och andra för *vårt land passande* näringsfång, drager icke blott kapitaler, men arbetare, som kunde halva trefnad till själ och kropp, i stället att de nu tråna vid *några få* fabriker, hvilka, i fall de, oaktadt så många, långvariga upoffringar ifrån folkets sida, ändå icke kunna bära sig sjellva, i sådan händelse alltid blifva ett slags allmose-anstalter: — som fyller fästningar och andra fängelser med lättingar och brottslingar: som fördömer en mängd embetsmän till half-slafvar under förmän, och, såsom en naturlig följd deraf, ofta till omoraliska, olyckliga varelser: — och som (hvilket är det värsta af allt) tvingar tusentals handlande, sjöfarande, tull-officianter, ja äfven arbetsfolk, att antingen lida brist, oftast med hustrur och barn, eller ock att lefva och dö i lagbrott och bedrägerier emot staten, och hvilka, vanda ifrån yngre åren, att bräta mot författningar, hvilka fördömas äfven af de ädtaste, visaste statsmän, — slutligen, — genom denna vana, — ofta förakta och kränka samhällets heligaste lagar.

STOCKHOLM,
Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

STOCKHOLMS COURIER

Thorsdagen den 18 Januarii.

Sine ira, studio et metu.

LAGFARENHET.

Skulle vi väl behöfva frukta, att våra läsare tröttna vid den strid om personlig säkerhet och godtyckligt gripande, som allmänheten så länge åskådat i ett namnkunnigt rättegångs-mål? Vi kunna ej hysa denna fruktan, utan att tillika frukta, att icke sakens vikt, utan blott dess ovanlighet och nyhetens första förvånande intryck vore, hvad som fästat allmänna upmärksamheten på den. Att se slutet måste vara, hvad som intresserar medborgaren. Veta, hvad trygghet man äger om sin personliga fred och frihet, är det, som hvar för sig önskar; och medborgaren önskar derutöfver att veta, hvad trygghet hvarje samhällets medlem äger. Allt, som i ett sådant mål passerar, bör passera under den största möjliga offentlighet, på det ingen ting, som anföres mot eller med, må sakna granskning, allt medverka till ett klarare begrepp om saken och de vapen, med hvilka å ömse sidor strides och måste, efter sakens beskaffenhet, stridas, så att i allt må röjas, hvilka tänkesätt, medborgliga eller våldsverkande, menskliga eller förtryckande, det är, som förlika sig med den enas eller andras sak. Den anda, som dikterar försvaret af en gerning, vittnar oftast bättre än gerningen sjelf om dess halt. — Men om ingen ting annat påkal-

lade fortsättning i denna sak; så är det nog, att rättvisan befaller den. Den ena parten äger lika anspråk på offentlighet, som den andra.

Tillvarelsen af den handling, vi gå att meddela, bevisar, att Herr Leyonmarck, hvars skrift vi sist kungjorde, icke vunnit sitt påstående om stämning i målet. Vi erinra våra läsare om de skäl, hvarmed han styrkte detta påstående, och längta att kunna underrätta allmänheten, huru Kongl. Hofrätten bedömt dessa skäl. Hvad vi hittills veta och som nu röjer sig, är att Hofrätten meddelat, icke stämning, utan blott communication på Herr Lis skrift. Förklaringen deröfver är det, som här följer:

Inkom d. 27 Nov. 1820.

Till Kongl. Maj:ts och Rikets Höglofl. Svea Hofrätt.

Herr Baron, Presidenten och Commendeuren samt Höglofl. Kongl. Hofrätten har till förklarings afgifvande behagat lemna mig del af det skrifteliga anförande, hvarmed Capitainen M. F. Leyonmarck, i egenskap af ombud för Torparen Anders Andersson på Granhatten under Finsta, hans hustru Anna Olsdotter, deras dotter Anna Andersdotter och Pigan Anna Cajsa Svensdotter, till Höglofl. Kongl. Hofrätten inkommit, rörande det af Kongl. Hofrättens Advocatfiskals-embete emot mig och undertecknad Landssekreterare anställdte åtal för bemålte personers inmanande i häckte;

och får i följd deraf jag den mig och Landssekreteraren affordrade förklaring härigenom aflemna.

Om jag ett ögonblick skulle fästa mig vid det olämpeliga larmskri *) , hvarmed Författaren till i fråga varande anförande börjar sina emot mig rigtade anfall, skulle jag tro mig lefva i ett land, der aktning för lagar och styrelse uphört, der medborgares plikter voro okände, **) och der hyar och en verkligt eller inbilladt lidande i stället för att lugnt begära och underkasta sig domarens pröfning af den klagan han förer och den uprättelse han äskar, ***) ansåg sig berättigad, att sjelf bestämma sina fordringar efter vidden af sitt oförstånd eller sin tilltagsenhet †). Endast för ett så beskaffadt förhållande af samhällsordning och rättstillstånd, skulle det vara lämpligt, att enligt Capitainen Leyonmaroks efterdöme, under förnekande eller egenmyndigt förkastande af lagens existens och dess tydliga

innehåll, ††) djerft och trottsigt föreskrifva domaren grunderne för hans beslut och påkalla ingenting mindre än samhällets uplösning, i händelse Domaren, oberoende af allt annat omdöme än sitt eget, icke ägde feghet nog att i sin pröfning gifva vika förskräckbilder, lika vanmäktiga som fallska.

Är det väl möjligt, att blotta häktandet af personer ibland en grof mördares och rånares närmaste anhöriga och deras husfolk, emot hvilka anledning om delagtighet eller medvetande af hans brott förekommit och desse personers qvarhållande i häkte, så kort tid att beräkningen af derunder saknad arbetsförtjenst för fyra till antalet, ej hinner efter klagandens egen uppskattning till mera än sammanräknade 25 riksdaler, kan, äfven med tillägg af den olagliga behandling i fängelset, för hvilken Länsmanen Röösgren blifvit dömd, men hvaraf någon följd för de misshandlades framtida hälsa icke är i ringaste måtto bevisat, hänföras till verldskunnige rättegångar och intaga sin plats vid sidan af de jemförelser skriftens författare upgifvit? †††)

*) Larmskri. — ja, väl. Så kan man kalla det rop, hvarmed frihetens och lagens våda tillkännagifves. Det kommer icke så mycket an på ropets beskaffenhet, som på egenskapen af vådan. Tilläfsventyrs föreställde sig aldrig Hr. L., att verkligt larmskri fanns i hans skrift. Motparterne veta det bättre.

**) Medborgarens pligt är icke att ropa öfver lagens våldörande — snarare att tåla, hvad man förmår, och i synnerhet att tåla det lidande, som öfvergår andra!

***) Hvad gör det likväl, om man med litet mer eller mindre lugn underkastar sig, endast man underkastar sig? Hufvudsaken tyckes vara, att domaren gör rätt, ehvad för mycket begäres, eller ej.

†) Alfvarsamt tal: hvem är det, som icke sjelf bestämmer sina fordringar — efter sitt oförstånd, d. v. s. efter sitt förstånd? Imedertid skall detta vara ett bevis, att aktning för lagar och styrelse uphört — Känn, dödlige, din lott. Du är i stund med lagar och styrelse, så snart du vågar bestämma dina fordringar efter ditt oförstånd. De, som haf-

va förstånd, skola göra det i ditt ställe. Dem skall du fråga, hvad du får begära af domaren. Det är icke nog, att du begär, på ditt ansvar, hvad du vill. — Förstår du, hvem det är, som förer detta språk till dig? Det är den förståndige, som vill hafva besvär med litet förmynderskap öfver dig. — och han skall snart lära dig aktning för lagar och styrelse.

††) Detta är då, hvad den arma Hr. L. gjort? Det är då icke lagen, han ropar, det är icke dess tydliga innehåll, han vill göra gällande? Om han har förkastat lagens existens, huru skall man då göra, för att icke förkasta den? — Svar: Visserligen ropar han, från början till slut, på lagen och endast lagen. Men han talar blott om den lag, som står skrifven i boken. "Det finnes en annan lag i mina lemmar," säger Paulus.

†††) Ja, är väl sådant möjligt? Kan väl någon

Hvem ser icke det öfverdrifna i denna och flere framställningar som blifvit gjorde?

märkvärdighet finnas deri, att tre oskyldiga människor pinas att bekänna sig skyldiga till lifssak? — Omöjliga kan det hända, att en efterföljare af denne fransman, som utgifvit sina Causes célèbres, får det infallet att äfven upptaga denna, såsom ett bevis på torturens tillförlitlighet till sanningens updagande. Märkvärdigheten af Calas's öde låg väl just häri; och det tyckes, såsom vore väldets makt öfver kärleken till lifvet och sanningen lika tydligt ådagalagd på den ena människovarelsen, som på den andra. Men detta öfvertygar blott den, som forskar i människonaturen och i filosofien om lagar och samhällen. Annat folk begriper, att det är skillnad imellan en Calas och en Anders Andersson, och att verldskunnighet ej är lämplig i en sak, der hufvudpersonen skulle hafva detta senare obetydliga namn.

I Sverige lärer imedlertid, såsom Herr L. säger, saken, ty värr, redan vara temligen bekant — och han har icke sagt, att dess ryktbarhet inskränker sig till blotta häktandet och pinandet, utan afseende på följderna deraf. Hvad som förtjent att blifva bekant i ett land, skulle kunna förtjena att blifva det i ett annat. Till förekommande af den befarade verldskunnigheten, bör man således önska, att ingen utländsk läsare t. ex. af detta obetydliga blad får det infallet att skaffa sig och låta införa i sitt lands tidningar en någorlunda fullständig underrättelse om hela saken. Vi säga icke, att Tyskland och alla läsare af tyska blad sakna all kunskap derom; vi yeta fast mer, att ett och annat deraf spridt sig genom dessa blad, och att redan sådant kan kallas en viss verldskunnighet. Men det mera varaktiga intryck på den läsande världen, som Herr L. tyckes åsyfta, saknas tvifvelsutan ännu. Tiden att utgifva en fullständig berättelse om saken har ej heller ännu kommit. Det är först, sedan den hannit slutas, som man kan vänta en sådan. Får man då se den utgifven äfven på främmande språk; så skall det först röja sig, huru den läsande världen vill betrakta saken — och lagskipningen deröfver, i fall ingen särdeles vigt derpå lägges.

Hvem, med ringaste kännedom af skriftställaren sjelf och hvad honom rörer *) skulle väl kunna misskänna hans ändamål vid betraktande af det oförskräckta mod hvaraf han hos sig uphöjer förtjensten **), den stolta rustning han antagit, den ofelbarket han tillegnar sig och dessa högljudda rop om sjelfständighet och oinskränkt frihet, ***) hvarigenom han åsyftar att göra sig hörd icke blott af Sveriges utan äfven af främmande folk? †) Men jag förbigår dessa utbrott af förvillelse, blindhet och ensidiga afsigter, ††) hvarom den i fråga varande skriften så ojäfaktigt vittnar. Jag skall der-

*) Se, detta bevisar, att man håller sig vid saken och handlar lugnt. Herr L., utan lexor om lugn, har dock lemnat sina motståndare oantastade i denna punkt. Han är en person, som verkligen står på en stor skådeplats. Hvad som fört honom dit, må han sjelf afgöra. Sverige tror, att det är hans människohjerta. Den, som heldre önskar att kunna tro något annat, forskar naturligtvis i hvad honom rörer på alla möjliga sidor. Uptäcker man derigenom iugen ting, som är värdt att framdragas; så inskränker man sig naturligtvis till allmänna termer, som blott visa, i hvad afsigt man forskat.

**) Se här, hvad Hr. L. härom sagt: "Fråga är ej om välbehag eller förargelse öfver den gnista af frimodighet och rättskänsla, som kan fordras till framställande af ett dylikt "påstående" (att de anklagade måtte försvara sig utur fängelse). "Jag måste göra det." — Läsare, tagen varning af Hr. L:s exempel. Detta kallas att uphöja sin förtjenst!"

***) Sjelfständighet — ja, derom talar Hr. L. — må Gud förlåta honom det. Men oinskränkt frihet — nej, sådant nämner han icke. Han har blott den fräckheten att yrka laglig frihet.

†) Mätte han blifva hörd af sjelfva afgrunden, om ingen annan vill höra honom! Flectere si nequeo superos &c. — bör han säga.

††) Kan man icke påsinna något ännu värre att säga om denna skrift? Bevisa det, blir ej därför svårare.

emot troget hålla mig vid saken *) och icke förbigå något hvarå jag bör svara.

Till en början tror jag mig böra ställa i fråga: om efter det, på grund af Rikets Ständers Justitiæ Ombudsmans anfordran, Kongl. Hofrättens Advokat-Fiskals-Embete emot mig fört talan och jemväl yrkat ansvar för den af mig anbefalldes åtgärd att, i och för ransakningen angående det å Helsingholmen föröfvade mord och rån, taga i förvar mördarens, af honom sjelf för delagtighet angifne, föräldrar Torparen Anders Andersson och hans hustru samt vidare deras dotter och Piga Anna Cajsa Svensdotter, desse personer äro berättigade att ingå i granskning af sättet, huru Advokat-Fiskals-Embetet fullgjort de pligter, det i följd häraf ålegat: tillvita detta embete våld och slapphet i anklagelsen, åsidosatt nit för medborgares frihet och säkerhet vid urskiljande af det straff som bordt bestämmas; och genom allt detta söka att bana sig väg till förändrade påståenden af strängare natur, i sammanhang med yrkande af stämning å mig och Landssekreteraren, att ansvara för förmente embetsfel dem Advokat-Fiskals-Embetet både anmärkt och icke anmärkt.

Egentligen tillhör Advokat-Fiskals-Embetet att bemöta det klander af dess åtgärder, hvilket uptager så många ark af Capitainen Leyonmarcks skrift. Må hända vore det icke eller, en hvarken ogrundad eller öfverdrifven fordran å min sida, såsom af Advokat-Fiskals-Embetet anklagad, att, innan jag ingår i vidare förklaring, undfå del af Advokat-Fiskals-Embets svar å detta klander för att, sedan deraf sig visat, om och i hvad måtto Advokat-Fiskals-Embetet godkänner den enskildte partens

åsigter och dem understödjer, mitt yttrande i detta ämne på en gång i ett sammanhang afgifva; men då det icke bör förmodas, att Advokat-Fiskals-Embetet, med bifall af den enskildte partens smädande och förklenliga tillmälen, vidgår den svåra skuld, som derigenom är detta Embete påbördad; och Capitainen Leyonmarcks skrift blifvit först till min förklaring utstald, vill jag icke störa den ordning som för målets handläggning således är vorden utstakad, eller genom någon slags invändning öka den utdrägt på tiden med detta måls slutliga afgörande, som upkommit genom den långvariga beredelse, hvilken blifvit begagnad för att genom det redan af Courieren kringspridda anförandet upfordra allmän upmärksamhet och beundran af den person, hvilken äger äran af dess författande **).

Jag får då enligt min öfvertygelse anmärka, att enskildt part, som klagat öfver förment felagtighet i Konungens Befallningshafvandes eller Domares embetes åtgärder eller beslut, hvarigenom honom vore förnär skedd, icke har någon i lag medgifven rätt, att sträcka sina påståenden längre än parten sjelf rör, det vill säga till ändring och rättelse af hvad som öfverklagas och till ersättning för hvad han derigenom må hafva lidit, om eljest sådan ersättning äger rum. Försummar parten den i hvarje händelse stadgade tid, att göra sin klagan gällande, har han ock efter lag förlorat rättigheten för sig sjelf, att å den i frågavarande åtgärden eller beslutet tala. Sådant är i detta mål förhållandet, i anseende till de personer, af hvilka Capitainen Leyonmarck tagit fullmagt att söka uprättelse för dem öfvergångit häktande, till hvilket enda ämne fullmagten är inskränkt. Anlednin-

*) Vi minnas detta, till dess vi få se, huru det går. Skulle det ej slå in; så minnas vi det gamla: hæretico non est servanda fides,

**) Se föregående not. Långt minne behöfdes således icke, —

garne till den af mig vidtagne åtgärd, att låta dem i häkte inmanas innan de för rätta ställdes, berodde af domstolens pröfning från första ögonblicket af dess handläggning vid målet.

Domstolen har godkänt denna åtgärd, då de häktade icke genast blefvo ställda på fri fot, och mig vetterligen, har under ransakningens hela lopp, någon klagan, hvarken öfver mitt eller domstolens förfarande härutinnan blifvit af den enskildte parten förd.

Att de i alla fall, äfven om laga tid till talan i målet vore för dem öppen, ej äga att uphäfva sig till allmänna åklagare inför Hofrätt emot domare och embetsmän, som der böra för fel i embetet dömas, är uppenbart deraf, dels att någon sådan rätt ej är dem af lagen tillerkänd *), dels ock, att så väl i lagen som ock serskildte författningar, angående detta ämne, blifvit förordnad på ett sätt hvarigenom de äro från både rättigheten och skyldigheten till omförmälte belättning uteslutne.

Sålunda äger, enligt 8:de Kap. Rättegångs-balken, Hofrätt, att hafva uppsigt och vård derå att i de domstolar som derunder höra, rätt skipas efter lag, och så vidt Konungens Befallningshafvandes åtgärder och beslut efter lag bero af Hofrättens pröfning, äger ock Hofrätten, som tillhör att döma öfver Konungens Befallningshafvandes och Domares embetsbrott, att äfven till Konungens Befallningshafvande sträcka den uppsigt öfver lagskipningen, som i anseende till Under-domare blifvit Hofrätten ålagd.

Capitainen Leyonmarcks hufvudmän haf-

va dock icke i Hofrätten öfver någon min åtgärd anmält klagan.

Den allmänna tillsynen deröfver, att lagar och författningar, instructioner och privilegier efterlefvas, att hvar och en i sitt embete efterkommer hvad hans pligt fordrar, och ingen hög eller låg, rik eller fattig för när sker, är enligt serskild instruction updragen åt Konungens Högste Ombudsman Justitiæ-Cancelleren, hvilken Konungen ålagt att beifra eller beifra låta fel, som af Domare och Embetsmän begås; i hvilket afseende alla Fiskaler och Ombudsmän äro ställda under hans lydno samt hvarje enskild berättigad, att hos honom anmäla sine klagomål. En lika beskaffad tillsyn är, i anseende till Domare, Embets- och Tjenstemän jemväl anbefalld Riksens Ständers Justitiæ Ombudsman, med skyldighet, enligt den för honom utfärdade instruction, att om de i sina embetens utöfning af våld, mannamån, eller annan orsak, någon olaglighet begå eller underlåta, att sina embetspligter behörigen fullgöra, dem vid vederbörlige domstolar derföre tilltala eller tilltala låta, antingen genom ombud, som han sjelf äger förordna, eller genom vederbörande Fiskaler, till hvilken ända hvar och en, som tror sig dertill hafva anledning, är berättigad att också hos Justitiæ Ombudsmannen öfver Domares, Embets- och Tjenstemäns åtgärder föra klagan; men hvarken hos Justitiæ Cancelleren eller Justitiæ Ombudsmannen är i detta mål af anskild part någon anmälan emot mig vetterligen gjord.

En embetsman, ställd under uppsigt af Hof-Rätt, Justitiæ-Canceller och Justitiæ-Ombudsman och underkastad laga tilltal för hvad de finna af sådan egenskap att åtal derå följa bör, kan icke på samma gång vara i enahanda förhållande till hvarje enskild part, eller denne sednares rätt

*) Och man kan aldrig hafva någon rätt, som icke är tillerkänd. Fordom trodde man, att rättighet fanns till allt, som icke var förbudet. Men man lär oss allt mer, att den gamla rätts-läran ej försmår nya upfinningar.

till klagan öfver hvad honom vederfarits förblandas med de förres åliggande, att efter pröfning af d. n. anförde klagans beskaffenhet, låta den anklagade embetsmannen i laglig ordning af behörig person ställas till ansvar. Någon partens enskildta rätt dertill är icke eller af nöden och ratio legis måste vara, att Konungens Befallningshafvande och Domare icke af skyldigheten att bemöta hvarje klagandes ofta obefogade klagoämnen, må beröfvas den för dem nödiga tid, att uträtta hvad till deras egentliga kallelse hörer. Derföre är ock part, som förer obefogad klagan öfver Konungens Befallningshafvande och Domare, skyldig till ansvar efter lag.

Då i följd häraf, hvarje åtal emot embetsmän beror af de myndigheters pröfning, hvilka på sätt lagen i 10:de Kap. 26 §. Rättegångs-Balken sig uttrycker: "Konungen vård och inseende deröfver betrott hafver," och då enskild part, äfven i det fall att han genom sin anmälan ger anledning till åtal, hvilket här ej skedd, icke äger att sjelf detsamma emot Konungens Befallningshafvande och Domare utföra, hästlagens föreskrift i 27 Kap. 7 §. Rättegångs-Balken tydeligen visar, att sådant tillhör den, som i Hofrätten kära bör, så lärers än mindre med laglig ordning kunna förernas, den sjelstagna rätt, mine åklagare sig tillegnat, att klandra det, på grund af Justitiæ Ombudsmannens beifrande utan all synbar medverkan å de klagandes sida, redan emot mig af Kongl. Hofrättens Advokat-Fiskals-Embete anstälde åtal, och att för anmärkte brister deri begära stämning å mig och Landssekreteraren, att stånda dem enskildt till svars i hvad de rörande embetsfel hafva emot mig och honom att påminna; äro då mine åklagare öfver lagarne? Innehafva de något förmanskap i anseende till Konungens Ombudsmän eller

vilja de äfven utverka stämning å Advokat-Fiskalen Herr Lagmannen och Riddaren Laurin för embetsfel, som de förebrå honom. I sanning de hafva emot honom samma skäl att använda, som emot mig. De påstå att jag bör fällas derföre att jag ej tilltalt Grönberg för det han låtit Röösgren öfva våld å fångarne i Smedjegårdshäktet. På enahanda grund kan ju å Herr Lagmannen Laurin yrkas ansvar derföre att han ej tilltalt mig. Ett sådant yrkande vore så öfverensstämmande med mina åklagares argumentationer och logik att man bör förundra sig hvarföre de ej sträckt detsamma både till Herr Lagmannen och ännu längre, ty de erkänna icke för sig] någre gränсор eller någon inskränkning; men med stöd af hvad jag här ofvan andragit, tror jag det ej vara deras rätt, att åtala hvarken mina och Landssekreterarens ej eller Herr Lagmannen Laurins embets-åtgärder.

(Forts. c. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Neapel. Konungens proposition, angående resan till Laibach, väckte stor oro i hufvudstaden; underrättelsen derom spriddes hastigt till landsorterna, och en allmän resning hade varit oundviklig, om parlamentet icke visat ståndaktighet. Dess address till Konungen var med värdighet författad och innehöll afslag angående de fyra deputerades resa, hvilken icke ansågs nödig; men parlamentet ansåg för en afgjord sak, att på monark-congressen icke blir fråga om andra ändringar i constitutionen, än dem parlamentet ansett erforderliga. Af anfallen i parlamentet mot Campochiaro, Zurlo och Carascosa, funno sig alla Ministernes föränlede att begära afsked. D. 9 Dec. hade de ännu långa conferencer med Riksföreståndaren, och d. 10 beviljades afskedet och en ny ministere utnämndes, (blott provisoriskt, såsom constitutionen bjuder), bestående af Hert. af S. Gallo, Utrikes Min. efter Hert. af Campochiaro, Domencio Acclavio, (f. d. President i öfver-civil-domstolen i Trani), Inrikes Min. efter

Er. Zurlo, Giacinto Troysi, (f. d. Gen. Procurator vid högsta domstolen) Benädnings och Justitiæ-Min. efter Grefve Camaldoli, Hert. af Carignano, Finance-Min. efter Cav. Macedonio, General Lieut. Giuseppe Parisi, Krigs-Min. efter Gen. Carascosa; Marine-departementet, efter Cav. Tomasi, öfverlemnades. provisoriskt till Utrikes Ministern och förvaltas, under hans frånvaro, af Marine-Öfversten Capocelatro. De nya Ministrarnes utnämning är contrasignerad af Hert. af Campochiaro. Det påstås, att flere af dem icke emottagit utnämningen.

D. 13. gick Konungen om bord på Engelska linjeskeppet le Vengeur, åtföljd af en Engelsk och en Fransk fregatt, och tog kosan åt Livorno. Bland hela Kongl. familjen var ingen, som åtföljde H. M., mer än H. Ms. Gemål, Hertiginnan af Florida, som i Toscana tänker afvaka H. M:s återkomst från Tyskland. Från Livorno heter det af d. 18., att han då stundligen väntades dit och troddes komma att hvila sig der efter sjöresan i några dagar. Storhertigligna palatset var beredt till Hans emottagande. Derifrån går H. M. i största skyndsamt till Laibach, åtföljd af sin nya utrikes Minister, Hert. af S. Gallo. Inrikes Ministern har, genom circular till intendenterna, förkunnat landets invånare Konungens resa.

Trupparns mönstrande och marche mot gränzen fortflara. Äfven garderna gå dit och vakten vid palatset anförtros nationalgardet. Då detta mönstrades d. 12 af Riks-föreståndaren och hans bror, Hert. af Salerno, blef endast den förre emottagen med hurrarop.

Parlamentet har slutat sina arbeten i afseende på ändringar i constitutionen. De betydligaste äro: thronföljdens reglerande, icke efter 174 art. af constitutionen; utan efter 1759 års arfstadga; afskaffande af biskoparnas domsrätt (emedan Neapel aldrig haft och icke behöfver någon sådan domstol); hela 4:de capitlets utslutande, emedan Neapels gamla rättegångs-ordning är bättre än den Spanska; jury-inrättningens antagande o. s. v.

Spanien. Underrättelserna om stämplingar i landsorterna, som blifvit upptäckta eller förekomna, eller ock ännu äga rum, ökas dagligen. Arresteringar ske ofta i flera delar af riket och äfven i hufvudstaden, i anledning af uproriska upmaningar. Således skulle utsigten tyckas vara ganska betänkelig, om icke auctoriteterna och embetsmännen visade sådan trohet och kraft. Xefe politico i Saragossa har i en proclamation yttrat: "Hittills har jag icke brukat andra vapen, än öf-

vertalning, förmaning till skyldigheters upfyllelse; och på sin höjd hotelser; men från denna stund ser jag mig tvungen att draga svärdet ur skidan. Darra må den usling, som hädanefter yttrar ett enda ord emot constitutionen! obevekligt och hastigt skall lagens skarpa svärd träffa honom; han må blifva ett offer för sitt oförstånd, sin ondska och sin afvoghet. Ej mer någon barmhärtighet för fäderneslandets fiender! Endast stränghet mot dem!" — Konungens kammartjenare, den arresterade Busengol, har blifvit confronterad med många, i synnerhet med sina angifvare, och det är uplyst, att han utdelat flera pränings-summor till företag mot constitutionella inrättningar. — I Cadiz hafva förefallit flera missälligheter mellan civila auctoriteterna och domstolarnes medlemmar. Båda parterna hafva inkommit till Konungen med petitioner, de förras innehållande en berättelse om ett uplopp, då folket förebrått domstolarnes, att de lössläppte tjuvar och röfvere och sågo genom finger med constitutionens fiender; de sednars innehållande föreställningar häremot. — Den stora iveren vid gevärs tillverkning kommer deraf, att den redan organiserade nilicen behöfver vapen, förmodligen till anti-constitutionella företags motande. Den skall vara s. tt på krigsfot. — En stor mängd Spanska Officerare afgå sjöledes från Barcelona till Neapel.

Beständiga Utskottet arbetar alla dagar, ofta om nålterna. Det taltes om uttima Cortes, i fall Österrikarne ginge öfver Pb. Detta och dylika rykten hafva dock afstannat, i anledning af en från Paris ankommen courier.

Fregatten Constitution har ankommit till Cadiz med de i Nya Spanien valda deputerade samt 4 mill. piaster. — Regeringen har afskaffat alla Embassadeursplatser, som hädanefter skola förestås af Ministrar, likasom desses, där de finnas, af Chargés d'affaires. Nästan alla Attachés vid missionerna indragas. — Jesuiternas, och förmodligen äfven snart inquisitionens och presterskapets, egendomar försäljas, och det till så högt pris, att enskilda icke kunnat bättre betalas. Justitiæ Ministern har utgifvit ett circular, att klosterernas uphävande skall påskyndas och Biskoparne dervid vara Xefes politicos, behjelpiga.

Hert. af Infantado nekar att aflägsna sig och återopar constitutionen. — Elio skall vara dömd till döden. — De häftige liberaler uphöja Riego på Quirogas bekostnad. Denne faller allt mer i deras onåd. — Courieren, som öfverförer Florida-tractatens ratification, skall redan före d. 4 Dec. haf-

va lemnat Madrid och gått till Bordeaux, för att derifrån segla till America.

England. D. 20 Dec. afgafs i Londons Common Council berättelse om det sätt, hvarpå Konungen emottagit och besvarat denna corporations address; och med 88 röster mot 58 beslöts att införa svaret i protocollerne, med yttring af smärta och förvåning öfver det deri yttrade, af Ministrarna tillstyrkta, åsidosättande af och förakt för en förolämpad och förtryckt nations röst.

Canning har tagit afsked och reser som privat man till fasta landet. Hans efterträdare var ännu icke nämnd. I anledning af hans afsked tala oppositions-tidningarne om förestående nya procedurer mot Drottningen inför det nya parlamentet (äfven som inför Hanoverska ständerna), hvilket dock nekas af Ministeriella tidningar.

Tyskland. Krigsrustningarne i Österrike fortgå oafbrutet, under det att man bereder sig till Monarkernes emottagande i Laibach, der alla hushållningar äro upmanade att upgifva de våningar, de kunna hafva att aflåta. Kejsaren och Kejsarinnan af Österrike lemnade Troppau den 26 December och väntades den 28 till Wien. Kejsaren af Ryssland afreste från Troppau d. 28, och skulle inträffa i Wien d. 30, jemte Grefvarne Capo d'Istria och Nesselrode, Grefve Golowkin, Furst Hardenberg, Marquis de Caraman och Lord Stewart voro redan der. Den 1ste dennes skulle Furst Metternich, d. 2 och 3:de de båda Kejsarne och d. 4 de öfriga till Congressen hörande Ministrar afresa till Laibach. Furst Joseph Esterhazy hade rest förut, för att emottaga Konungen af Neapel. Konungen af Preussen väntades till Wien i de första dagarne af året.

Konungens af Neapel skrifvelse till de församlade Monarkerne innehåller hufvudsakligen, att om H:s Maj:ts sinne i nu varande omständigheter kunde öfna sig för en glad känsla, så var det visserligen i det ögonblick, då han emottog D. D. M. M:s skrifvelse; att han var utsägligen rörd af det ädelmod, som leder alla Deras steg för Europeiska nationernas väl, men i synnerhet för honom och hans folk; att D. D. M. M. lätt kunna föreställa sig, med hvilken innerlig tacksägelse han emottagit inbjudningen att i Laibach deltaga i öfverläggningar, som ingenting annat åsyfta, än att befästa föremålet för den heligaste af alliancer o. s. v.

De i Troppau församlade tre Monarkernes skrifvelse till de öfriga resp. regeringar innehålla: "Revolutionerne i Spanien, Portugal och Neapel måste nödvändigt med sorg och oro uppfylla de mak-

ter, hvilka stridt emot revolutionen. Hos dem måste behofvet vakna att förebygga det nya onda, som hotade Europa. Samma grundsatser, som förordat continentens förnämsta makter, för att befria världen ifrån den mannens militär-despotism, hvilken utgått ur revolutionen, måste blifva verk samma mot uprors å nya sig utvecklande anda. De till detta ändamål i Troppau förenade Monarker våga hoppas att hinna det. De skola samvetsgrant taga till rättesnöre de traktater, som återgåfvo Europa freden och förbrödrade alla stater med hvarandra. Ostridigt äga makterna rätt att taga gemensamma försigtighetssteg emot stater, hvilkas styrelse-förändring, född af uproret, redan såsom exempel fientligt träder emot de rättmätiga regeringarne, i synnerhet om denna orolighetsanda genom utsända hemliga agenter, meddela närgränsande Stater. Således hafva de i Troppau samlade Monarker öfverenskommit om nödiga mått och steg, och meddelat hofven i Paris och London sina åsichter, huru, dels genom underhandling, dels genom våld, det önskade målet kan hinnas. De hafva derföre inbjudit Konungea af Sicilierne att komma till Laibach och upträda såsom medlare mellan sitt vilseförda folk och de Stater hvilkas lugn derigenom sättes i fara. Då de beslutit att icke erkänna de genom uprör tillskapade regeringar, så kunna de blott personligen samtala med Konungen. Då det System, som skall följac, endast hvilat på undertecknade traktater, så tvifla de icke på Londonska och Parisiska hofvens biträde. Detta system har blott det ändamål att befästa makternas förbund; det syftar hvarken på eröfring, rej eller ämnar man träda andra makters oafhängighet för nära. Kloka och frivilliga Styrelseförbättringar skola icke hindras; de vilja blott uprätthålla lugnet, blott skydda Europa för gisseln af nya revolutioner och, så mycket som möjligt, förekomma dessa."

Öfra Italien. Privata bref ifrån Florens berätta, att Konungen af Neapel, den 20 December, inträffat i Livorno.

America. Presidenten Boyer är erkänd öfver hela den del af ön, som beherskas af de svarte och som nu utgör en republik. D. 22 Nov. inmarcherade han i Cap Français och emottogs med glädje af folket och de stora. Alla från Christophes och Dessalines (Kejsar Jacob I:s) tid sig härledande aristocratiska titlar äro afskaffade.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.